

Engelhardt, H.: Tertiärpflanzen von Foča in Südostbosnien. Mit 2 Tafeln. — Ibidem, p. 491—498.

Maly, Karl: Bericht über den Ausflug der Teilnehmer des zweiten internationalen botanischen Kongresses in Wien 1905 nach Bosnien und der Herzegowina. — Wissenschaftliche Mitteilungen aus Bosnien und der Herzegowina. XI. Bd. 1909., S. 539—557.

— — Die Erwerbung des Blauschen Dublettenherbars für das bosnisch-herzegowinische Landesmuseums. Mit einer Abbildung im Texte. — Ibidem, p. 536—538.

— — Neue Pflanzen aus Bosnien u. der Herzegowina. — Ibidem, p. 527—528.

Protic, dr. Georg: Beitrag zur Kenntnis der Moosflora Bosniens und der Herzegowina. — Wissenschaftliche Mitteilungen aus Bosnien und der Herzegowina. XI. Bd. 1909., S. 518—526.

— — Zweiter und dritter Beitrag zur Kenntnis der Algenflora Bosnien und der Herzegowina. — Ibidem, p. 499—518.

SZAKOSZTÁLYI ÜGYEK.

A növénytani szakosztály 1910. márczius 9-én tartott 154-ik ülésének jegyzőkönyve.

Elnök: Klein Gyula, jegyző: Moesz Gusztáv.

1. Fucsó M.: *Virágbiológiai megfigyelések a Campanulákon* című előadásában kifejti, hogy a porzók már a bimbóban megérnek és tartalmuk a bimbónyomás hatása alatt a bibeszál pollentartójára kerül. Ez a folyamat magyarázza meg a Campanulák protandriáját. A bimbónyomást a bimbó pártájának öt hosszanti betürelése végzi. A nyomást okozó turgorfeszültség megállapítását kísérletekkel végezte. A *C. medium* bimbója sugarasan részarányos, a kinyílási folyamat kezdetén zygomorf részarányos lesz, a teljes kinyíláskor újból visszanyeri a sugaras szerkezetet. A megporzást a méhek végzik. A bibeszálon látogató méhek föltétlen biztossággal végzik a megporzást. A látogatók két biológiai csoportba oszthatók: az egyikbe tartoznak az összes Campanulákra legitim méhek (*Megachylle*-fajok), a másikba az alkalmoszerű legitimek (pl. az *Apis mellifica*). Az utóbbiak csak a csüngő virágban mennek a bibeszálon át a virágba, egyébiránt csak repülve, vagy a pártán mászva. Vizsgálta továbbá azokat a berendezéseket, melyek a nektáriumnak és a pollennek az eső ellen való megvédésére valók. Itt elsősorban a párta alakja és a virág állása jó tekintetbe.

Schilberszky K. kérdi, hogy az autogam módon porzódó virágok hoztak-e létre termést?

Fucsó M. azt feleli, hogy ezt a kérdést nem vonta be vizsgálódásai sorába.

Tuzson J. a Schilberszky K.-tól felvetett kérdés tisztázását a maga részéről is kívánatosnak tartja. Azt kérdezi továbbá, hogy a látogatóktól elzárt és a szabadon hagyott virágok bibéjének egymástól eltérő bepödrődését miként magyarázza a szerző. Különösen azért helyez súlyt

ennek a kérdésnek tisztázására, mert e nélkül önkénytelenül is teleologiai spekulációt lehetne a tény pusztá felvetésében látni. Kérdés, hogy nem a fel- és lemászó látogatók mechanikai befolyásának tulajdonítandó-e az illető bibéknek kevésbé bepödrődött volta.

F u c s k ó M. kijelenti, hogy teljesen távol áll attól, hogy teleologiai spekulációkba bocsátkozzék. A bibe kunkorodásának okát nem kutatta, csakis a tényt figyelte meg.

2. F e h é r J. *Párta nélküli és egyéb rendellenességet mutató szarkaláb virágok* című dolgozatában a budai Istenhegyen talált rendellenességeket ismerteti. A pártának négy levélre való hasadásából és egy, eddig még ismeretlen esőkevénynek pártalevéllel való fejlődéséből a vitás pártának öt levélből való alakulására következett. Talált a normális virágtól a teljesen pártá nélküli virágig mindenféle átmeneti alakot, pelóriás virágot és egyéb rendellenességeket is. Ötésztendei megfigyelése óta e helyen figyelt meg először látogató rovarokat, s úgy látszik, ezen ingerre váltódtak ki ezek a rendellenességek.

3. R a p a i c s R.: *A Ranunculus génusz rendszere (Systema Ranunculi generis)* című dolgozatát, valamint a következő kettőt is Sz a b ó Z. terjeszti elő.

Szerző a *Ranunculus*ok rendszerezésének történetét ismerteti, majd az elágazás, gyökérszerkezet, a terméshal kristálytartalma, a magvak alakja és felülete rendszertani értékének ismertetése után kifejti, hogy különösen a nektáriumok jellemző kifejlődésének tulajdonít alapvető rendszertani értéket. E szerint a szerző a *Ranunculus* génuszt következőképp osztja be: A) Subgen. *Mágoecya* R a p e s.: I. Sect. *Thora* DC.; II. Sect. *Auricomus* S p a c h; III. Sect. *Hecatonia* (L o u r.) G r e n., G o d r.; IV. Sect. *Xanthobatrachium* P r a n t l; V. Sect. *Alpestres* (P r a n t l) R a p e s.; VI. Sect. *Batrachium* DC.; B) Subgen. *Polyanthemum* R a p e s.: I. Sect. *Flammula* W e b b; 1. subsect. *Lingua* R a p e s., 2. subsect. *Leptocaulis* P r a n t l; II. Sect. *Physophyllum* F r e y n.; III. Sect. *Ranunculastrum* DC.; IV. Sect. *Ceratocephalu* (M o e n c h) P r a n t l; V. Sect. *Eubutyranthus* (P r a n t l) R a p e s.; 1. subsect. *Arvenses* (P r a n t l) R a p e s., 2. subsect. *Neucorosi* R a p e s., 3. subsect. *Acerrimi* R a p e s.; C. Subgen. *Hypolepium* (P r a n t l) R a p e s.; I. Sect. *Ranuncella* S p a c h.; II. Sect. *Aconitifolia* R a p e s.

Szerző rámutat az egyes megkülönböztetett csoportok filogenetikai összefüggésére; az egyes rendszertani csoportok jellemzését adja, de nem említi fel az egyes csoportokhoz tartozó fajokat.

4. R a p a i c s R.: *Magyarország Ranunculusai (Ranunculi Hungarici)* című dolgozatában a fajok, változatok és formák latin meghatározó kulesa után az enumerációt terjeszti elő, a melyben 39 magyarföldi faj, változataival és alakjaival együtt, foglaltatik, a szinonimok megemlítésével és az elterjedés általános jelzésével.

5. R a p a i c s R.: *A Delphinium génusz növényföldrajza (Distributio geographica Delphinii generis)* című dolgozatában kimutatja, hogy a szarkalábak nagyobb területen vannak elterjedve, mint a sisakvirágok. Az *Aconitum*okkal ellentétben a *Delphinium*-nak a mediterraneum a földrajzi közép-pontjuk, a hol 68 fajjal (köztük 51 endemikus) vannak képviselve. Amerikában a 20' északi szélesség a génusz elterjedésének déli határa, Ázsiában pedig

a ráktérítő. Afrika keleti részében az 5° déli szélesség a déli határvonal. H u t h himalájai genetikai centrumával ellentétben, szerző szerint a Delphinium génusz a mezozoikum középső vagy második felében, a sarkkör vidékén keletkezett. A szubarktisról a génusz két szakaszban vándorolt délre. Az egyik és a régiebb csoport az, a melyből a *Consolida* szubgénusz alakult ki a mediterraneum ázsiai felében, mint melegebb és szárazabb klímához szokott rokonsági kör. A másik csoport a jégkorszakkal délre nyomult *Eudelphinium* szubgénusz, mikrotermás fajokkal. A középeurópai flórába a mediterrán területről vándoroltak a Delphinium-fajok. Csak a *D. oxysepalum*-, *elatum*- és *alpinum*-fajok eredete szibériai.

6. Szabó Z.: „Linné legritkább nyomtatványa“ gyanánt bemutatja Linné *Species Plantarum* cz. művének, 1753-ból származó azt a példányát, melyben a 89—90. és a 259—260. lapok kétszer vannak meg. A könyv a budapesti tud. egyetem növényteni intézetének tulajdona.

7. Gombocz E. bemutatja Graumann Sándor: *Magyar növénynevek szótára* című könyvét, mely 1909-ben Erfurtban jelent meg. A könyvecske több száz növénynek népies magyar nevét közli, a német és a botanikus elnevezéssel együtt.

8. A jegyző bejelenti, hogy a szerkesztőbizottság szerkesztőnek Tuzson Jánost és társszerkesztőnek Szurák Jánost választotta, mindkettőt egyhangúlag.

Jelenti továbbá, hogy a f. évi májusban Bruxelles-ben tartandó nemzetközi botanikai kongresszuson a Társulat a szavazati joggal felruházott egyesületek között szerepelhet, még pedig a növényteni szakosztály tagjainak számára képest három szavazattal. Kívánatos volna, ha a Társulat képviselőt küldene ki.

A szakosztály elhatározza, hogy a Társulatot felkéri arra, hogy küldjön ki képviselőt és a költségek fedezésére kérje meg a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumot.

A szakosztály július, augusztus és szeptember kivételével minden hónap második szerdáján ülést tart.

Az üléseken bemutatandó dolgozatok czime, legalább 8 *nappal* az ülést megelőzőleg, a jegyzőnek bejelentendő.

A „Botanikai Közlemények“ akadálytalan megjelenése céljából sziveskedjenek a szerzők kézírataikat teljesen kidolgozni és nyelvi szempontokból is gondosan átnézni. A korrektrurákat a szerzők végzik és így közleményeikért felelősek. Kéziratok a fél ivék egyik oldalára irandók. Személynevek (az auctor-nevek is) kettős vonallal, a növénynevek és a kiemelendő tételek egyszerű vonallal huzandók alá.

A „Botanikai Közlemények“ részére sziveskedjenek a szerzők dolgozataikhoz valamely általánosan elfogadott, más nyelvű szöveget vagy kivonatot, vagy lefordítás céljából magyar nyelvű kivonatot mellékelni.

A Botanikai Közleményekben megjelenő eredeti közleményért ivenkint 50 kor., ismertetésért 30 kor., az idegen nyelvű szövegért 30—40 korona írói tiszteletdíj jár. Egy ivnél nagyobb cikk után az egy iven túl terjedő részért, valamint a 150 pld.-ban, díjmentesen kiszolgáltatni szokott disszertációkért a szerzők tiszteletdíjban nem részesülnek.

A szerzők 25 darab különlenyomatot díjtalanul kapnak. Kívánatra azonban többet is, a következő ár mellett:

25 darab ivenkint, címlappal . . .	4 korona — fillér.
50 „ „ „ „ . . .	6 „ — „
100 „ „ „ „ . . .	9 „ — „

Ugyanilyen feltételek mellett a szerzők a más nyelvű kivonattól is kaphatnak különlenyomatokat, azonban csakis a magyar szöveggel kapcsolatban.

A szakosztály tisztikara. Elnök: Klein Gyula műegyetemi tanár; alelnök: M á g o e s y - D i e t z S á n d o r tudomány-egyetemi tanár; szerkesztő: T u z s o n J á n o s egyetemi magántanár; jegyző: M o e s z G u s z t á v főreáliskolai tanár. A szerkesztő-bizottság tagjai. a tisztviselőkön kívül: F i l a r s z k y N á n d o r nemzeti múzeumi növénytani osztályigazgató, S c h i l b e r s z k y K á r o l y m. kir. kertészeti tanintézeti tanár, S z u r á k J á n o s, mint társszerkesztő.

Az alapítói, tagsági, illetőleg előfizetési díj a K. M. Természet-tudományi Társulat pénztárának (Budapest, VIII. ker., Eszterházy-utca 16. szám), a szakosztályi ülésekre szóló bejelentések a szakosztály jegyzőjéhez (M o e s z G u s z t á v, Budapest, V. ker., Akadémia-utca 2), kéziratok a szerkesztőhöz (T u z s o n J á n o s, Budapest, I. ker., Gellért-tér 4. szám) küldendők.

Le bulletin „**Botanikai Közlemények**“ est la revue de la section botanique de la Société r. hongroise des Sciences naturelles. A présent il paraît dans sa 9ème année (6 fascicules par an) et contient environ 25 feuilles.

Les travaux publiés sont traduits complètement ou sont réduits en un bref résumé dans une des langues les plus importantes ou en latin et ils apparaissent dans le même fascicule.

Le prix d'abonnement par an est 8 couronnes (8.50 francs) ou on échange le bulletin avec d'autres revues botaniques. S'adresser à la rédaction du bulletin

„Botanikai Közlemények“

Budapest, VIII., Eszterházy-utca 16.